Қазақстан Республикасы Заң шығару Институтының Жаршысы

№ 1-2 (29-30) 2013

ғылыми-құқықтық журнал

Меншік иесі және баспагер:
«Қазақстан Республикасының Заң шығару институты» ММ

2006 жылдан бастап шығады
Журналдың материалдары http:/www.izrk.kz сайтында орналастырылған

Заң ғылымдары бойынша диссертацияларының негізгі ғылыми нәтижелерін жариялауға арналған басылымдар тізіліміне енгізілген (ҚР БҒМ БҒСБК 30.05.2013 ж. №894 бұйрығы)

Редакциялық кеңес:
Б.М. Имашев (Төраға)
З.Х. Баймолдина
А.А. Смағұлов
И.Ш. Борчашвили
М.Ш. Қоғамов

Редакциялық алқа:
Н.М. Әбдіров
З.С. Байниязова (Саратов қ., РФ)
Б.М. Бишманов
С.Ф. Бычкова
М.Т. Ғабдуәлиев
Д. Досмырза
А.Д. Жүсіпов
Т.Е. Қаудыров
В.Т. Қоныс
Ж.О. Құлжабаева
А.М. Нұрмағамбетов
Р.Т. Нұртаев
С.М. Рахметов
Ә.Г. Сақтағанов
Т.С. Сафарова
М.А. Сәрсембаев
А.М. Сәрсенов
Т.Ә. Серікбаев
У. Шапақ

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі Ақпарат және мұрағат комитетінің БАҚ есепке қою туралы куәлік № 11219-Ж 15.11.2010 ж.

Мекен-жайы:
Қазақстан Республикасы,
010000, Астана қ.,
Орынбор к., 8 үй
тел.: 8(7172) 74-02-06; факс: 8(7172)74-14-43
E-mail: instzak-kz@mail.ru

МАЗМҰНЫ

Қазақстан Республикасы Әділет министрі Б.М. Имашевтың Қазақстан Республикасы Премьер-Министрі С.Н. Ахметовтың қатысуымен өткізілген Министрліктің кеңейтілген алқа отырысындағы сөйлеген сөзі, Астана қ., 2013 жылғы 11 ақпан 9

***«Қазақстан – 2050» Стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты»* 16**

А.А. СМАҒҰЛОВ
Қазақстан Республикасы Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы аясындағы елдің саяси және құқықтық жүйесін дамытудың негізгі бағыттары 16

Р.Т. НҰРТАЕВ
Әділеттілік қағидатын сақтау кепілдігін нығайту мақсатында құқықтық мониторинг институтын жетілдіру және дамыту тапсырмаларын шешудегі Қазақстан Республикасы Президенті – Ұлт Көшбасшысы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Қазақстан – 2050» Стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында айтылған идеяларды жүзеге асырудың өзекті мәселелері туралы 21

***Конституциялық және әкімшілік құқық* 33**

М.Т. БАЙМАХАНОВ
Қазақстандағы мемлекеттік қызмет көрсету институты және оның құқықтық жанамалығы 33

С.Ф. БЫЧКОВА
Қазақстан Республикасында конституциялық қадағалауды заңнамалық реттеудің кейбір проблемалары туралы 39

Д. ДОСМЫРЗА
Мемлекеттік басқару процесіндегі кедендік әкімшілік жүргізу жүйесі 45

С.С. ШЕШЕНБАЕВА
Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекс (жаңа редакциясы) нысанасының көлемі және әкімшілік заңнаманы реформалаудың түп мәтінінде «лауазымды тұлға» ұғымы 51

М.Т. ҒАБДУӘЛИЕВ
Жергілікті өзін-өзі басқарудағы көкейтесті мәселелер (ой-пікірлер) 55

***Азаматтық, азаматтық іс жүргізу құқығы* 62**

Е.Н. НҰРҒАЛИЕВА
Қазақстан Республикасы Еңбек кодексі нормаларын қолданудың тәжірибелік мәселелері 62

С.К. ЫДЫРЫШЕВА, А.В. ТРИНКОЛЕНКО
Ноу-хауды беру келісім шарты өнеркәсіптік меншік объектілеріне құқықтарды басқа тұлғаларға беру шартының түрі ретінде 66

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне меншік құқығын қорғауды, шарттық міндеттемелерді қорғауға кепілдік беруді күшейту мен оларды бұзғаны үшін жауапкершілікті қатаңдату мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы бойынша Қазақстан Республикасы Каспий қоғамдық университетінің ұсыныстары 70
С.Б. АҚАТОВА
Соттарда меншік құқығын қорғау ісі бойынша туындайтын кейбір мәселелер туралы 78

Қылмыстық құқық және қылмыстық іс жүргізу 83

С.М. РАХМЕТОВ
Қылмыстық кодекстің коммерциялық сатып алуға не сыбайлас жемқорлық қылмысқа арандату үшін жауаптылық туралы нормаларын жетілдіру проблемалары (ҚК 349 бабы) 83
Н.А. САРТАЕВА
Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі: уақыт призмасымен қарағанда (1997-2003 жж.) 89
Т.Ә. СЕРІКБАЕВ
Баланы қорғау және қылмыстық заңнаманы дамыту 94
М.Н. БАРАНОВ, А.Е. ЖҰМЖАЕВА
Пробациялық қызметте электрондық аңду құрал-жабдықтарын қолданудағы шетелдік тәжірибе 98

Халықаралық құқық және салыстырмалы құқықтану 102

М.А. СӘРСЕМБАЕВ
КО (БЭК) құқығының, ДСҰ құқығы мен Қазақстанның құқық жүйесінің заңдық мазмұны және оларды біріздендіру проблемалары 102
Ж.И. ИБРАГИМОВ
Еуразиялық экономикалық одақтың құрылуының құқықтық мәселелері........ 111

Мемлекеттік тілде заң шығару тәжірибесінен 118

Н.М. ПРИМАШЕВ
Азаматтық авиация саласының техникалық терминдері мен нормаларын аударудың кейбір аспектілері 118
М.Ә. АЙЫМБЕТОВ
Заң терминдерінің түпмәтіндік қолданысы 124
Ж.М. ТҰРАРОВА
Азаматтық кодекстің стильдік мәселелері 127

Шетелдік тәжірибе 131

З.С. БАЙНИЯЗОВА (Саратов қ.)
Құқықтық жүйе Ресейдегі азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуының заңды өлшемшарты ретінде 131
Б.Б. СУДАВИЧЮС (Вильнюс қ.)
Литва Республикасында қаржы рыногын қадағалау жүйесі 135
Е.Б. ВАЙТЕКЕНЕ (Вильнюс қ.)
Литва Республикасында азаматтықты құқықтық реттеудің конституциялық негіздері 141
А.В. СКРЫПНИКОВ (Мәскеу қ.), А.П. ДОЛГОВ (Пенза қ.), К.А. ДОЛГОВ (Мәскеу қ.)
Қазіргі заманғы Ресейдегі білім беру бастамалары 148
О.В. МУЗА (Киев қ.)
Украинада әкімшілік іс жүргізу доктринасының қалыптасуы 158
И.А. ГУМЕНЮК (Киев қ.)
Украина заң ғылымында «мемлекеттің әлеуметтік міндеттемелері» ұғымының мазмұны 164
С.А. БОГОЛЮБОВ (Мәскеу қ.)
Қазақстанның, Ресейдің және Беларусьтің экологиялық-құқықтық басымдықтары 168

Б.Б. САМАРХОДЖАЕВ, М.А. АХАДОВА (Ташкент қ.)
Инвестициялық құқықтық қатынастар және инвестициялық қызмет ұғымы 176
О.О. ЖУРАВЛЕВА (Мәскеу қ.)
Ресей Федерациясында мемлекеттік емес зейнетақымен қамсыздандыруды салықтық-құқықтық ынталандыру проблемалары 182
А.В. ШМОНИН, О.И. СЕМЫКИНА (Мәскеу қ.)
Ресейдегі экономикалық бағыттағы қылмыстарға қарсы күрестің мән-жайы туралы мәселе 187
В.Л. КУДРЯВЦЕВ (Мәскеу қ.)
РФ ҚК «Террористік акт» деген 205-бабының 1-тармағында көзделген қылмыстың объективтік жағы: теория және практика мәселелері 193
О.В. МАКАРОВА (Мәскеу қ.)
Ресей қылмыстық сот ісін жүргізудегі сот төрелігін іске асырудың халықаралық стандарттарын жүзеге асыру туралы 202
С.В. ПРИЛУЦКИЙ (Киев қ.)
Сот төрелігін іске асыруға халықтың тікелей қатысуы: Украинадағы заңнамалық реттеу проблемалары 211
Э.Л. СИДОРЕНКО (Мәскеу қ.)
Қылмыстық құқықтағы «жәбірленуші» ұғымы мен оның белгілері туралы мәселе 218
Э. БЕСЕЛИЯ (Кутаиси қ.)
Грузиядағы азаптауды және басқа да қатал, адамгершілікке жат немесе ар-намысты қорлайтын іс-әрекеттер мен жазалау түрлерінің алдын алудың тұжырымдамалық тәсілдері 224
М.Н. КОПЫЛОВ (Мәскеу қ.), НГУЕН КУАНГ ТЬЕН (Вьетнам)
Экологиялық тұрғыда тұрақты қалалар туралы халықаралық құқықтағы әмбебаптылық пен өңірлілік (АСЕАН мысалында) 234
Л.Э. КАМЕНКОВА (Минск қ.)
Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының Экономикалық Соты жанындағы Дауларды реттеу жөніндегі халықаралық орталық: шаруашылық жүргізу субъектілеріне арналған артықшылықтар 242
И.М. АЛИЕВ (Баку қ.)
Қазіргі заманғы Әзербайжандағы діндарлық пен мемлекетті салыстыра қарау 247

***Құқық қолдану тәжірибе* 251**

К.А. АРАЛБЕКОВА
«Балаларың үшін алимент төле!» 251

***Жас ғалым мінбері* 253**

Б.Н. КӘРІПОВ
XVIII – XIX ғасырлардағы либералды идеологиялық парадигманың қалыптасуы мен дамуы 253
А.Д. НАУРЫЗБАЕВ
«Мүлік», «мүліктік құқық» түсінігі және олардың «меншік», «меншік құқығы» категорияларымен ара қатынасы 257
Г.Т. ҚАНАПЬЯНОВА
Мемлекеттің мүліктік құқықтарын қорғаудың азаматтық-құқықтық тәсілдерінің жүйесі 265
Т.М. АЙТАНОВ
Қазақстанның әлеуметтік жаңғырту жағдайындағы медиация институтының дамуы 269
Г.Х. ЮСУПОВА
Қазақстан Республикасы Жоғары Сотының нормативтік сот тәжірибесі туралы 274
А.Т. ҚОНЫСБЕКОВА
Адам саудасына қарсы тұрудың көкейкесті мәселелері 278
Д.Ж. СМАҒҰЛОВА
Қылмыстық сот ісін жүргізу саласындағы халықаралық құқықтық ынтымақтастық 283
Н. ЕЛАМАНОВ
«Экстремизм» және «терроризм» ұғымдарының арақатынасы 288
С.С. УМАРОВ
Жоғарғы Соттың нормативтік қаулыларын қолдануда туындайтын кейбір мәселелер туралы 293

А.С. СЕЙЛХАНОВА
Қазақстан Республикасындағы адам саудасымен күресудегі алдын-алу шараларын жетілдіру 298
Б.С. КҮЗЕМБАЕВА
Трансұлттық ұйымдасқан қылмыстылық және оның Қазақстан Республикасындағы белгілері 302
А.М. КЕНЖАЛИЕВА
Қылмыстық іс жүргізудегі тергеу қателіктерінің түсінігі 307
М.Ж. МЕЛДЕБАЙ
Сотталғандардың жеке басы қауіпсіздігі мен ар-ождан бостандығын қамтамасыз ету 312
Е.К. ҚҰРМАНОВ
Қылмыстылықтың алдын-алу жолдары 315
Т.Ж. СЫЗДЫҚОВ
Қылмыстылықты жасыруға қарсы іс-әрекеттер шаралары 319
У.Б. БАЙМАХАНОВ
Ақпараттық қауіпсіздік киберқылмысқа қарсы тұру құралы ретінде 323
А.А. МҰХАМАДИЕВ
Қылмыстық құқықтағы адам өлтірудің субъективтік жағының саралау белгілері 326
Е.М. КҮЛБАЕВ
Есірткі заттарды және психотроптық заттарды заңсыз дайындау, өңдеу, иемденіп алу, сақтау, тасымалдау, жөнелту немесе сату қылмысының қылмыстық-құқықтық аспектілері 330
О.Ж. ЖҮКЕНОВ
Қазақстан Республикасы Кәсіпкерлік кодексі жобасының тұжырымдамасын бағалау 335
К. УМИРЗАХОВА
Ұлттық және халықаралық корпоративтік құқықтың салыстырмалы сипаттамасы.................................... 338

Сын және библиография 342

РУМЕН СТЕФАНОВ
«Еуропалық Одақтың сыртқы саясаты» атты В. Катранджиевтің кітабына (Болгария. София: Әскерлік баспасы, 2011) ой-пікір 342

Ақпараттық хабарламалар 346

2013 ж. 12 ақпанда өткен дөңгелек үстел туралы ақпараттық хабарлама 346
2013 ж. 13 ақпанда Қазан қ. (Ресей Федерациясы) өткен Бүкілресейлік ғылыми-практикалық конференция туралы ақпараттық хабарлама 348
2013 ж. 20 наурызда Астана қ. өткен «Қазақстан Республикасының жаңа қылмыстық заңнамасы: проблемалары, тенденциялары және жетілдіру жолдары» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференция туралы ақпараттық хабарлама 350
2013 ж. 29 наурызда өткен дөңгелек үстел туралы ақпараттық хабарлама 352
2013 ж. 5 сәуірде Астана қ. өткен «Құқықтық нормалардың орыс және қазақ тілдеріндегі мәтіндерінің теңтүпнұсқалылығын қамтамасыз етудің кейбір мәселелері» атты дөңгелек үстел туралы ақпараттық хабарлама 354

Даналық ойлар 358

Мерейтой 359

З.ғ.д., профессор В.А. Кимнің 90 жасына орай 359

Қазақстан Республикасының Заң шығару институтына 20 жыл 362

Вестник Института законодательства Республики Казахстан

научно-правовой журнал

№ 1-2 (29-30) 2013

Собственник и издатель:
ГУ «Институт законодательства Республики Казахстан»

Издается с 2006 года
Все материалы журнала размещаются на сайте http:/www.izrk.kz

Включен в перечень изданий для публикации основных научных результатов диссертаций по юридическим наукам (Приказ ККСОН МОН РК №894 от 30.05.2013 г.)

Редакционный совет:
Б.М. Имашев (Председатель)
З.Х. Баймолдина
А.А. Смагулов
И.Ш. Борчашвили
М.Ч. Когамов

Редакционная коллегия:
Н.М. Абдиров
З.С. Байниязова (г. Саратов, РФ)
Б.М. Бишманов
С.Ф. Бычкова
М.Т. Габдуалиев
Д. Досмырза
А.Д. Жусупов
Т.Е. Каудыров
В.Т. Конусова
Ж.О. Кулжабаева
А.М. Нурмагамбетов
Р.Т. Нуртаев
С.М. Рахметов
А.Г. Сактаганов
М.А. Сарсембаев
А.М. Сарсенов
Т.С. Сафарова
Т.А. Серикбаев
У. Шапак

Свидетельство о постановке на учет СМИ № 11219-Ж от 15.11.2010 г. Комитета информации и архивов Министерства культуры и информации Республики Казахстан

Адрес:
Республика Казахстан,
010000, г. Астана,
ул. Орынбор, д. 8,
тел.: 8(7172) 74-02-06; факс: 8(7172)74-14-43
E-mail: instzak-kz@mail.ru

СОДЕРЖАНИЕ

Выступление Министра юстиции Республики Казахстан Имашева Б.М. на расширенном заседании коллегии Министерства с участием Премьер-Министра Республики Казахстан Ахметова С.Н. по итогам работы органов юстиции за 2012 год г. Астана, 11 февраля 2013 года 9

«Стратегия «Казахстан – 2050»: новый политический курс состоявшегося государства» 16

А.А. СМАГУЛОВ
Основные векторы развития политической и правовой системы страны в свете Послания Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана 16

Р.Т. НУРТАЕВ
Об актуальных проблемах реализации идей, озвученных в Послании Президента Республики Казахстан – Лидера Нации Нурсултана Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан – 2050»: новый политический курс состоявшегося государства», в решении задачи совершенствования и развития института правового мониторинга в целях укрепления гарантий соблюдения принципа справедливости 21

Конституционное и административное право 33

М.Т. БАЙМАХАНОВ
Институт государственных услуг в Казахстане и его правовое опосредование 33

С.Ф. БЫЧКОВА
О некоторых проблемах законодательного регулирования конституционного надзора в Республике Казахстан 39

Д. ДОСМЫРЗА
Система таможенного администрирования в государственном управленческом процессе 45

С.С. ШИШИМБАЕВА
Объем предмета Кодекса об административных правонарушениях (новая редакция) и понятия «должностное лицо» в контексте реформирования административного законодательства 51

М.Т. ГАБДУАЛИЕВ
Наш трудный путь к местному самоуправлению (размышления) 55

Гражданское и гражданско-процессуальное право 62

Е.Н. НУРГАЛИЕВА
Практические вопросы применения норм Трудового кодекса Республики Казахстан 62

С.К. ИДРЫШЕВА, А.В. ТРИНКОЛЕНКО
Договор о передаче ноу-хау как вид договора о передаче прав на объекты промышленной собственности................ 66

Предложения НИИ частного права Каспийского общественного университета по проекту Закона Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам усиления защиты права собственности, гарантирования защиты договорных обязательств и ужесточения ответственности за их нарушение» 70
С.Б. АКАТОВА
О некоторых вопросах, возникающих в судах по делам о защите права собственности 78

Уголовное право и уголовный процесс **..** 83

С.М. РАХМЕТОВ
Проблемы совершенствования норм Уголовного кодекса об ответственности за провокацию коммерческого подкупа либо коррупционного преступления (ст. 349 УК) 83
Н.А. САРТАЕВА
Уголовный кодекс Республики Казахстан: через призму времени (1997-2003 годы) 89
Т.А. СЕРИКБАЕВ
Охрана детей и развитие уголовного законодательства 94
М.Н. БАРАНОВ, А.Е. ЖУМЖАЕВА
Зарубежный опыт применения электронных средств слежения в деятельности службы пробации 98

Международное право и сравнительное правоведение **...** 102

М.А. САРСЕМБАЕВ
Юридическое содержание права ТС (ЕЭП), права ВТО и правовой системы Казахстана и проблемы их унификации 102
Ж.И. ИБРАГИМОВ
Правовые проблемы создания Евразийского экономического союза 111

Из практики законотворчества на государственном языке **..** 118

Н.М. ПРИМАШЕВ
Некоторые аспекты перевода технических терминов и норм сферы гражданской авиации 118
М.А. АЙЫМБЕТОВ
Контекстное использование законодательных терминов 124
Ж.М. ТУРАРОВА
Стилистические вопросы Гражданского кодекса 127

Зарубежный опыт **...** 131

З.С. БАЙНИЯЗОВА (г. Саратов)
Правовая система как юридический параметр формирования и развития гражданского общества в России 131
Б.Б. СУДАВИЧЮС (г. Вильнюс)
Система надзора за финансовым рынком в Литовской Республике 135
Е.Б. ВАЙТЕКЕНЕ (г. Вильнюс)
Constitutional grounds of legal regulation of citizenship in the Republic of Lithuania (Конституционные основы правового регулирования гражданства в Литовской Республике)... 141
А.В. СКРЫПНИКОВ (г. Москва), А.П. ДОЛГОВ (г. Пенза), К.А. ДОЛГОВ (г. Москва)
Образовательные инициативы современной России 148
О.В. МУЗА (г. Киев)
Формирование доктрины административного процесса в Украине 158
И.А. ГУМЕНЮК (г. Киев)
Содержание понятия «социальные обязательства государства» в украинской юридической науке...................... 164
С.А. БОГОЛЮБОВ (г. Москва)
Эколого-правовые приоритеты Казахстана, России и Беларуси 168

Б.Б. САМАРХОДЖАЕВ, М.А. АХАДОВА (г.Ташкент)
Понятие инвестиционных правоотношений и инвестиционной деятельности 176
О.О. ЖУРАВЛЕВА (г. Москва)
Проблемы налогово-правового стимулирования негосударственного пенсионного обеспечения в Российской Федерации 182
А.В. ШМОНИН, О.И. СЕМЫКИНА (г. Москва)
К вопросу о состоянии борьбы с преступлениями экономической направленности в России 187
В.Л. КУДРЯВЦЕВ (г. Москва)
Объективная сторона преступления, предусмотренного ч.1 ст. 205 УК РФ «Террористический акт»: некоторые вопросы теории и практики 193
О.В. МАКАРОВА (г. Москва)
О реализации международных стандартов отправления правосудия в уголовном судопроизводстве России........ 202
С.В. ПРИЛУЦКИЙ (г. Киев)
Прямое участие народа при осуществлении правосудия: проблемы законодательного регулирования в Украине 211
Э.Л. СИДОРЕНКО (г. Москва)
К вопросу о понятии и признаках потерпевшего в уголовном праве 218
Э. БЕСЕЛИЯ (г. Кутаиси)
Концептуальные подходы по предотвращению пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания в Грузии 224
М.Н. КОПЫЛОВ (г. Москва), НГУЕН КУАНГ ТЬЕН (Вьетнам)
Универсальное и региональное в международном праве об экологически устойчивых городах (на примере АСЕАН)........ 234
Л.Э. КАМЕНКОВА (г. Минск)
Международный центр по урегулированию споров при Экономическом Суде Содружества Независимых Государств: преимущества для хозяйствующих субъектов 242
И.М. АЛИЕВ (г. Баку)
Сопоставление религиозности и государства в современном Азербайджане 247

***Правоприменительная практика*........ 251**

К.А. АРАЛБЕКОВА «Плати алименты, ради детей!»........ 251

***Трибуна молодого ученого*........ 253**

Б.Н. КАРИПОВ
Формирование и развитие либеральной идеологической парадигмы в XVIII - XIX веках........ 253
А.Д. НАУРЫЗБАЕВ
Понятие «имущество», «имущественные права» и их соотношение с категориями «собственность» и «право собственности» 257
Г.Т. КАНАПЬЯНОВА
Система гражданско-правовых способов защиты имущественных прав государства 265
Т.М. АЙТАНОВ
Развитие института медиации в условиях социальной модернизации Казахстана 269
Г.Х. ЮСУПОВА
О нормативной судебной практике Верховного Суда Республики Казахстан 274
А.Т. КОНЫСБЕКОВА
Актуальные вопросы в проблеме противодействия торговле людьми 278
Д.Ж. СМАГУЛОВА
Международно-правовое сотрудничество государств в сфере уголовного судопроизводства........ 283
Н. ЕЛАМАНОВ
Взаимосвязь понятий «экстремизм» и «терроризм»........ 288
С. С. УМАРОВ
О некоторых вопросах применения нормативных постановлений Верховного Суда........ 293

А.С. СЕЙЛХАНОВА
Совершенствование мер предупреждения в борьбе с торговлей людьми в Республике Казахстан 298
Б.С. КУЗЕМБАЕВА
Транснациональная организованная преступность и ее признаки в Республике Казахстан 302
А.М. КЕНЖАЛИЕВА
Понятие следственных ошибок в уголовном процессе 307
М.Ж. МЕЛДЕБАЙ
Обеспечение безопасности личности, чести и достоинства осужденных 312
Е.К. КУРМАНОВ
Предупреждение преступности.. 315
Т.Ж. СЫЗДЫҚОВ
Меры противодействия латентизации преступности 319
У.Б. БАЙМАХАНОВ
Информационная безопасность как средство противодействия киберпреступности... 323
А.А. МУХАМАДИЕВ
Квалифицирующие признаки субъективной стороны убийства в уголовном праве... 326
Е.М. КУЛЬБАЕВ
Уголовные правовые аспекты незаконного изготовления, переработки, приобретения, хранения, перевозки, пересылки, либо сбыта наркотических средств или психотропных веществ.. 330
О.Ж. ЖУКЕНОВ
Оценка концепции проекта Предпринимательского кодекса Республики Казахстан 335
К. УМИРЗАХОВА
Сравнительная характеристика национального и международного корпоративного права 338

Критика и библиография 342

РУМЕН СТЕФАНОВ
Рецензия на книгу В. Катранджиева «Внешняя политика Европейского Союза». - Болгария. София: Военное издательство, 2011 342

Информационные сообщения 346

Информационное сообщение о круглом столе 12 февраля 2013 г. 347
Информационное сообщение о Всероссийской научно-практической конференции 13 февраля 2013 г. в г. Казань (Российская Федерация) 349
Информационное сообщение о международной научно-практической конференции «Новое уголовное законодательство Республики Казахстан: проблемы, тенденции и пути совершенствования» 20 марта 2013 г. в г. Астане 351
Информационное сообщение о круглом столе 29 марта 2013 г. 353
Информационное сообщение о круглом столе «Некоторые вопросы обеспечения аутентичности текстов правовых норм на русском и казахском языках» 5 апреля 2013 г. в г. Астане 356

Мудрые мысли 358

Юбилеи 359

К 90-летию д.ю.н., проф. Кима В.А. 359

Институту законодательства Республики Казахстан – 20 лет 362

Еламанов Нұрлан,
Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы Мемлекеттік басқару академиясы Сот төрелігі институтының 2-курс магистранты

«ЭКСТРЕМИЗМ» ЖӘНЕ «ТЕРРОРИЗМ» ҰҒЫМДАРЫНЫҢ АРАҚАТЫНАСЫ

Баршамызға белгілі болғандай, әлеуметтік ақиқаттың кез-келген құбылысын зерттеу үшін оның ең елеулі сипаттарын анықтау, сабақтас, ұқсас феномендермен салыстыру, және зерттеліп жатқан құбылыстың заңдылығын анықтау және оның жүйесін ықтималды қалыптастыру мақсатында дәл ұғымдарын көрсету қажет. Осы құрылым бірлік нысаны мен мазмұны принципіне қаншалықты сәйкес келетіндігі көбінесе объективтік бағаға байланысты болады, демек «мемлекеттік қарсы әрекет ету шараларының әділдігі және негізділігі» [1, с. 56].

Осы зерттеу тақырыбына сәйкес, «экстремизмнің» категориялық аппаратын анықтау мәселесі ерекше мағынаға ие болады. Әдебиетте (бұл жағдайда сөз ғылыми білім аймағының кең спектрі жайлы – әлеуметтану, саясаттану және т.б.) осы ұғымды анықтау тәсілдемесі әр түрлі және бірқатар жағдайларда тым қарама-қайшы.

Осындай жағдай көбінесе субъективтік сипатқа ие болады. Бұл күрделі және сан қырлы құбылысқа әртүрлі зерттеушілердің «көру бұрышына» байланысты тәсілдемесі арқылы жүргізілетін зерттеудің контекстінде, олар үшін ең үлкен өзіндік қызығушылыққа ие болатын жақтары ашылады. Арнайы мамандандырылғандықпен қарау жалпылық және әмбебаптыққа бәсекелескенде, оған жүйелік тәсілдеме және сарапшы бағаларының әдісінде қолданылуы тиіс саяси-құқықтық феномендерді зерттеу барысында ғылыми негізделген зерттеу дәрежесі шұғыл азайғандықтан оған рұқсат етілмейді.

Осы алдын-ала ескертпелер «экстремизмнің» өз ұғымын негізгі құраушыларын анықтаудағы тәсілдемелерін негіздеу әдістеріне байланысты, ал көбіне бүкіл зерттеудің іргетасын құрайды. Бұл ұғымның семантикасын анықтау қажет деп есептейміз және әртүрлі көзқарастарға орай әдебиетте «экстремизмге» берілетін түсініктемелік аппараттың психолингвистикалық және психология-құқықтық анализі негізінде оны бір-бірінен түрі және нақты айырмашылығы бар іспеттес ұғымдардан бөлу. Зерттеліп отырған мәселелердің жиынтығының мағынасын көп полюсті талдаудан бөлу және авторлық ұғымдармен дәл белгілеу, экстремизмнің елеулі белгілерін талдауға шын мүмкіндік тудырады. Осы теориялық негізде негізге алынатын нышандары және мәндік жақтары зерттелетін құбылысты бейнелеуі тиіс экстремизмнің анықтамасын беруді жобаладық. Тұжырымдалған анықтаманы біз тақырыптың атауында және осы жұмыс жоспарында көрсетілген зерттеудің мақсаттарына жету және мәселелерін шешу үшін әдістемелік құрал ретінде қолдануымыз тиіс. Біздің ойымызша, мұндай жоспарлы позиция әдістемелік қателерден құтылуға және осы кезеңде қойылған теориялық мәселелерді шешуге рұқсат береді. Біздің сенімімізше, зерттеліп отырған феноменді әлеуметтік және саяси-құқықтық құбылыс ретінде тек айқын түсініктемелік сипаттамасы ғана экстремизмнің салдарына қылмыстық-құқықтық баға және оның криминологиялық сипаттамасы, біздің мемлекеттің ішкі және сыртқы саясатының кез-келген аясында экстремизмді ескертудің ұйымдық-тактикалық, құқықтық және ресурстық қырларын барынша нақты айқындауға мүмкіндік береді.

Бірқатар жағдайларда әдебиеттерде «экстремизм» және «терроризм» ұғымдарының араласуына жол беріледі. Бұл әлі күнге дейін әлемдік тәжірибеде «терроризм» және «экстремизм» ұғымдарына бірыңғай түсіндірмесі жоқтығын айғақтайды, ол осы екі диалектикалы өзара байланысты, қауіптілігі бірдей, бірақ даму құрылымы және салдары бойынша айырмашылықтары бар әлеуметтік құбылысқа қарсы тұру мәселесін шешуге қандай да бір жалпы тәсілдерді әзірлеуді аса қиындатады.

БҰҰ-ның сарапшылары әдетте террористік актілер алдында қарсылық пен қақтығыстың кіші күш көрсету формалары көрініс табатындығы

жөнінде ойға келеді. Алайда осы уақытқа дейін оны ертерек алдын-алу жүйесі жоқ болып отыр. Бұның басты себебі «экстремизм» мен «терроризм» ұғымдарының халықаралық және ұлттық дәрежеде де бір-бірінен айырмашылығының айқындалмауы болып табылады.

Сонымен қатар тәжірибеде экстремистердің басқаша ойлаушыларға қатысты зорлық әрекеттерін едәуір жиі көп жағдайларда саяси экстремизмнің шарасыз серігі ретінде шығатын терроризм деп атайды. «Терроризм» ұғымына тоқталып өту қажет деп есептейміз, өйткені бұл термин «экстремизм» ұғымына қарағанда, бірқатар құқықтық, оның ішінде халықаралық құжаттарда көрініс тапқан. Алайда оның мағынасы әртүрлі зерттеулерде түрлі түсіндіріледі. Терроризмнің ресей мамандарымен берілген келесі анықтамасы едәуір кең таралған, - «жеке немесе бір топ тұлғалардың бір мемлекеттің үкіметі үшін немесе оған қарсы әрекет ететін, ондай әрекеттері зорлық көрсетілетін тікелей құрбаннан гөрі, одан да көп топқа соққы бағыттауға немесе қорқытуға бағытталған саяси мақсаттағы зорлық көрсету немесе зорлық көрсету қаупі» [2, с. 75].

«Терроризм» және «экстремизм» ұғымдарының айырмашылығын анықтау мәселесіне тікелей қатысты болып табылатындардың бірі - терроризмді жіктеудің қиыншылығы. Ресейдің құқықтық әдебиетінде В.И. Замковой мен М.З. Ильчиков терроризмнің жіктелуінің кең түрін ұсынады. Олар терроризмді революциялық және контреволюциялық, әскери және криминалды, тағы басқа деп бөледі [3, с. 8-51].

С.Н. Еникополов террористік қозғалыстың ерекшеліктерін бөлу маңызды деп, ол террористік қозғалысты үш негізгі бағытқа бөлді: а) ұлттық; ә) діни террористік; б) өз еліндегі үкіметке қарсы күрес [4, с. 21].

Халықаралық-құқықтық құжаттар мен басқа да нормативтік актілерге сүйене отырып, Г.М. Миньковский және В.П. Ревин терроризмді былай жіктейді: мемлекеттік терроризм (бір мемлекеттің екінші мемлекетке қарсытеррористік актіні ұйымдастыруы немесе қолдауы), халықаралық, ішкі мемлекеттік терроризм және діни.

«Экстремизм» сөзі- француздың «extremisme» және латынның «extremis» - ақырғы шегі, «төтенше шара» деген сөздің мағынасын білдіреді, яғни саясат пен идеологиядағы іс-әрекет пен көзқарастардың ақырғы шегі деген сөз.

Орыс тілі сөздігінің авторы С.И. Ожеговтың анықтауы бойынша экстремизм – «төтенше шаралар мен көзқарастардың жолын ұстану» (Әдетте, саясатта).

Қысқа саяси сөздікте «экстремизм - бұл төтенше шаралар мен көзқарастарды ұстану, яғни саяси мағынада мәселелерді шешуге ұмтылу, барлық күш көрсету мен террордың түрлерін қоса отырып барып тұрған радикалдық әдістерді қолдану арқылы алға қойған мақсатқа жету болып табылады».

Экстремистер өз іс-әрекеттерінде әртүрлі әдістерді қолдануы мүмкін: айқын күш көрсетпеу - оның ішінде үгіт-насихат жүргізу, жиналыста немесе баспасөз ақпарат құралдарында сөз сөйлеуі және тағы басқа; әртүрлі дәрежедегі күш көрсету (жаппай тәртіпсіздікті ұйымдастыру, азаматтық бағынбаушылыққа шақыру, террористік актіге соғыс кезіндегі партизандық әдістерді қолдану және тағы басқа).

Халықаралық тұрғыдан экстремизмге бірінші рет берілген анықтама 15.06.2001 жылы қабылданған, «Терроризм, сепаратизм және экстремизммен күрес туралы» Шанхай конвенциясында көрсетілген. Онда «экстремизм» былай деп көрсетіледі: билікті күш көрсету арқылы ұстау, мемлекеттің конституциялық құрылысын өзгерту, қоғамдық қауіпсіздікке күштеп қол сұғу, сонымен қатар жоғарыда көрсетілген мақсаттар үшін заңсыз әскери құрамалар ұйымдастыру немесе соларға қатысу [5, 58 б.].

Өкінішке орай еліміздің ұлттық заң саласында экстремизмге нақты анықтама берілмеген.

Ю.И. Авдеев терроризмді экстремизмнің басқа да түрлерінен бөліп қарай отырып, оның ерекше саяси-қоғамдық құбылыс екендігінің мәнін білдіртіп және бірқатар белгілерін көрсете отырып [6, с. 41-42], бірақ оның экстремизмнен ерекшеленбейтіндігін көрсетеді, яғни экстремизм әлеуметтік-саяси феномен ретінде саяси күрестің соңғы формасының жиынтығы болып табылады дейді. Бұдан басқа Ю.И. Авдеевтің берген анықтамасында терроризмнің стратегиялық жағына емес, тактикалық жағына көбірек көңіл бөлінеді, ал экстремизмді стратегиялық құбылысқа жатқызады.

Профессор А.Е. Жалинскийдің пікірінше, «Терроризм туралы біз ең алдымен оның түсінігін мына жағдайлар бойынша шектеу керек сияқты көрінеді, яғни күштеу іс-әрекеттерінің негізінде қалыптасқан тәртіпті өзгертуге бағытталып жатқан әрекеттер». Осыған байланысты А.Е. Жалинский оны мемлекеттік және экстремистік терроризмге бөлуді ұсынады [4, с. 23].

Бірақ терроризмнің анықтамасының өзі заңды ретінде талас тудырады. Тап осы жағдайда экстремизм мен терроризмнің ара қатынасы нақты емес, сол сияқты террористік саясатқа қатысушы мемлекеттік және мемлекеттік емес субъектілер де нақты емес.

Зерттеуші К.З. Алимовта терминдердің көп болуына қарсы және оның пікірінше,

терроризмді анықтаудың қиындығы мынандай негізгі төрт мәселеге байланысты: «Біріншіден, уақыт өткен сайын терроризмнің анықтамалары өзгеруде. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін терроризмнің «жаңа» формалары және оның өзге түрлері туындады және ол осы күнге дейін жалғасуда.

Екіншіден, «терроризм» термині келеңсіз атау болып табылады және оны қолдану – бұл саяси акт, сондықтан оның қаупті саладары бар.

Үшіншіден, әр түрлі мемлекеттік шенеуніктер, жазушылар мен журналистер терроризмнің күрделілігін түсінуге мүмкіншілігі немесе қалауы жоқ.

Төртіншіден, тарихи, саяси, әлеуметтік, философиялық және құқықтық карама-қайшы анықтамалар баршылық. Осының барлығы аталған терминнің дәл мәнін және оның қолдану жолдарын қиындатады» [7, с. 303].

И.В. Манацковтың пікірінше, «саяси терроризм ол – өзара ымыра, біржақты зорлық көрсету немесе көрсету қаупі жолымен саяси мақсаттарға жетудің, сондай-ақ жұртшылықты қорқытуға, билікті бопсалау мен беделін түсіруге есептелген террористік әрекеттерді жүзеге асыру жалған үмітінен шығатын бір-бірінің саяси мүдделерінің есептері негізінде тараптардың бір келісімге келуінің орнықты мүмкінсіздігін немесе қаламауын көрсететін саяси жүріс-тұрыс пен іс-әрекетінің теориясы мен тәжірибесі» [8, с. 29]. Бұл анықтамада терроризм саяси әрекет ретінде де, және белгілі бір идеология ретінде де түсіндіріледі.

«Терроризм» ұғымының бір жағынан бір-бірін толықтыратын, бір жағынан бір-біріне карама-қайшы анықтамаларының көп болуы, біріншіден, аса түрлі нысанға ие болатын бұл құбылыстың қиындығы мен сан қырлылығымен себептеледі. Кейбір зерттеушілер, мысалы, С.А. Эфировтің есептеуінше, терроризмнің әмбебап анықтамасын шығаруға талпынудың тіпті қажеті жоқ, бірақ тек кейбір ең маңызды оны едәуір толық сипаттайтын белгілерімен шектелуге болады. Ондай белгілерге ол келесілерді жатқызады:

- зорлық әрекеттердің саяси уәжі;
- зорлықтың қоғамдағы жағдайды тұрақсыздандыруға және әртүрлі әлеуметтік топтарды үрейлендіруге бағытталуы;
- террористік әрекеттің келесі қарулы қақтығыстармен міндетті байланысының болмауы;
- террористік әрекеттерді ақтайтын экстремистік бағыттың нақты идеологиясының болуы [4, с. 4].

М.П. Одесский мен Д.М. Фельдман терроризмді социумды ескертпелі үрейлендіру әдісімен басқару, бұл ретте ол қандай да бір тұлғалармен ғана емес, ірі ұйымдармен де, сонымен қатар өз азаматтарын үркіту үшін тоталитарлық мемлекеттік режиммен жүзеге аса алатынына көңіл аудара отырып, толығымен әділетті сипаттайды.

«Экстремизм» және «терроризм» ұғымдарының өзара байланысын қарастырайық. Әдебиеттерде, тіпті ғылыми әдебиетте олар көбінесе синонимдар ретінде қарастырылады, дегенмен олардың елеулі айырмашылығы айқын көрінеді. Осы ретте профессор Н.М. Абдировтың фундаментализм, экстремизм, терроризм секілді анықтамаларды қарастыратын пікірі ең үлкен қызығушылық тудырады, ол «Фундаментализм және экстремизм бір-бірімен тығыз байланысты. Екіншісі біріншісінің салдары мен дамуы. Өзінің ақырғы нысанында діни фундаментализм экстремизмге айналады. Бұл мағынада діни экстремизм – ол діни фундаменталисттік көзқарастарға сәйкес әлемді қайта құруға ұмтылудағы ақырғы көзқарастар мен шараларға жол ұстаушылық. Экстремизм, өз кезегінде, терроризмнің пайда болуына соңғы сатыға айналады» [2, с. 10].

Сондай-ақ тікелей осы мәселемен С.К. Абсаметовтың тәсілдемесі байланысты болып келеді: «... терроризм, ең алдымен, өз құрамында саяси, діни және ішінара қылмыстық қосқан жаппай экстремизмге негізделеді. Көрсетілген құрылымдар орындалу сипатына қарай өзара байланысты, және ереже секілді түпкі мақсатқа жетуде бірін-бірі толықтырады» [9, с. 148].

Бұл мәселеде Н.М. Абдировтың көзқарасына Е. Тукумовтың ұстанымы жақын, оның ойынша, «әрекеттерінің өткірлігін, қауіптілік дәрежесін есепке ала отырып, келесі көңілге қонымды үдемелі түрде ұғымдардың өзара байланысты қатарын ұсынуға болады: радикализм, экстремизм, терроризм. Бұл ретте терроризм экстремизмнен таралады және терроризм мәні бойынша экстремизмнің бөлігі болып табылады, себебі өз көріністерінің кең қатарынан саяси мақсаттарға жетудегі ең қатаң әдістерін өзіне жинаған».

Сол кезде ресейлік ғалым В. Устиновтың терроризм және экстремизм аумағындағы арнайы зерттеулерінің нәтижелері көрсеткендей: «экстремизм әлеуметтік-саяси феномен ретінде саяси күрестің әртүрлі ақырғы нысандарының жиынтығы ретінде көрсетіледі, және осындай бір нысаны терроризм болып табылады». Осы орайда В.Я. Кикотя мен Н.Д. Эриашвили былай деп аңғарады «мәні бойынша терроризм экстремизмнің бір бөлігі болып табылады, себебі өз көріністерінің кең қатарынан (бүлік, биліктің параллельді құрылымдарын құру, ультиматум ұсыну, азаматтық бағынбаушылық акциялары, конституциялық органдарға қарулы тойтарыс) мемлекеттік органдарды, саяси, әлеуметтік қайраткерлерді жеке жоюмен қатар, әртүрлі материалдық объектілерді жою секілді саяси

мақсаттарға жетудің ең қатаң әдістерін өз бойына жинаған». Сондай көзқарасты да А.Ж. Шпекбаев ұстанады, оның ойынша: «экстремистік теориялар ұсынылған идеяларға жету үшін кез-келген амалдарды ақтайды және терроризм көбінесе экстремистік идеологияға негізделеді... терроризм және экстремизм бір-бірінсіз өмір сүрмейді» [10, с. 166].

Сонымен бірге, мемлекеттік және муниципалдық басқару анықтамасында экстремизмге былай деп анықтама беріледі: «зорлық пен террордың барлық түрлерін қоса ең радикалдық амалдарды қолдана отырып, қойылған мақсаттарға жету, мәселелерді шешуге талпыну».

З. Аруховтың есептеуінше, «экстремизм жеке тұлғалар немесе топтар тарапынан мемлекеттегі қалыптасқан қоғамдық нормалар мен ережелерді радикалды мойындамау нысанының бір түрі болып саналады».

Э. Йессе, өз кезегінде, «экстремизмнің барлық түрлері астыртын сөз байласудың теорияларын қолданады» деп есептейді. Ол терроризмді «мақсатты күш көрсету арқылы саяси құрылымды құлатуға талпынатын, билікпен байланысты емес топтардың саяси стратегиясы ретінде қарастырады... Терроризм, сонымен бірге, саяси экстремизмді кең талқылаушартында – саяси экстремизмнің көрінісі болуы мүмкін».

А.В. Коровиков саяси зорлықтың амалдарына артықшылық беретін ислам экстремистік топтарының іс-әрекетін талдау үшін терроризм категориясы ең жақын келеді,- деп белгілейді. Теория мен тәжірибенің өзара байланысы экстремизм мен терроризмнің арасындағы өзара қатысты қарым-қатынаспен себептеледі.

«Бір жағынан экстремистік теориялар өздері қойған мақсаттарға жетудегі терроризмді қоса, кез-келген амалдарды жиі ақтайды; ал екінші жағынан, терроризм көбінесе нақ экстремистік идеологияға негізделеді».

Жақын уақыт аралығында ақырғы түрі ретінде саяси экстремизмнің мынадай түсінігі де кездескен – терроризм – дамыған капиталистік елдердің бірқатарының қазіргі әлеуметтік өмірінің нағыз болмысының күрделі және тым драмалы қыры... Саяси экстремизм «сол» және «оң» мәні бойынша шынында қоғамның жеке өкілдерінің осы (пролетарлық емес) топтарының өзіндік, бұзылған, кейде олардың материалдық және қоғамдық жағдайын драмалық нашарлауына тіке реакциясын көрсетеді, кейде олардың монополистік капитализмнің, тұншықтырушы бюрократизацияның және мемлекеттік аппараттың өктемшілдігінің үстемдігінің күшеюіне қарсы саналы емес наразылығының көрінісі болып табылады... пролетарлық емес майда буржуаздық қабаттарға тән құбылыс...».

Осылайша, осы мәлімдеменің аса идеологиялық қырларын авторлардың ар-ожданына қалдырып, терроризмді экстремизмнің ақырғы көрінісі ретінде түсінігін қорытындылайтын рационалды түйінін белгілейік. Біздің ойымызша, «экстремизм» өз мазмұны бойынша «терроризм» ұғымынан едәуір кең, өйткені нақ осы терроризм акцияларының көмегімен экстремистік ұйымдар алға қойылған саяси мақсаттарға жетеді немесе жеткілері келеді.

Ендігі кезекте қоғамымызда «терроризм» ұғымының қолданылуына қысқаша тоқталып кетуді жөн көрдік. Себебі, академия қабырғасына келіп ғылыми жұмыстың тақырыбын алғаннан кейін пайда болған түсініспеушілік – «терроризм» ұғымының нормативтік құқықтық актілерде «терроризм» деп, ал кейбір диссертациялық, дипломдық жұмыстарда және бұқаралық ақпарат құралдарында «лаңкестік» деп қолданылуында болды.

«Терроризм» індетімен бүкіл халық, қоғам болып күресуге ұрандар айтудамыз... Қарапайым халық «лаңкестік», «терроризм» ұғымдарынан шатасып адасып кетпеуіне кім кепіл? Халық нені түсінеді? Қалай түсінеді?

«Терроризм» ұғымының жоғарыда аталғандай «лаңкестік» деп қолданылуын сын еткен саясаттанушы А. Сарымның пікірінше, ««лаңкестік» деп аударуымыз «терроризм» ұғымының артында тұрған барлық құбылыстар мен түсініктерді жеткізе алмайды. Біздің ономаст-ғалымдар тапқан «лаңның» төркіні басқалау. Қазақ тілінде лаң сөзі «дау-дамай», «әбігерге салу», «дүрліктіру», «ағайын арасындағы тартыс» деген ұғымдарды білдіреді. «Лаң» деп малға келетін ауруды да айтады» [11].

Ұғымдардың сапасы мен қолданылу ережелерін жетілдіру жөнінде Н. Дулатбеков пен Б. Сыздық «Заңнаманың да, жекелеген терминдердің де қолданыстағы нұсқаларын қалдыра берейік, үйренісіп қалдық деген бойкүйездік пен келісімпаздық жарамайды. Бүйте берсек, бара-бара шатасамыз, батпаққа батамыз. Қазір көзімізге түскен, санамыз байқаған келеңсіздіктерді белсенді түзететін кез келді. Бірақ бұрыннан бар терминнің орнына қисынсыз «әдемі» жаңа сөз ұсыну жөн емес» деген пікір айтады [12].

Қазақ тілінің нормативтері мен терминологиясы бойынша Елбасымыз Н.Ә. Назарбаевтың да халықаралық қауымдастық мойындаған терминдерді аударудың қажеттігі жоқ [13] екендігін айтып жүргендігі бекер емес деп ойлаймыз.

Сонымен, мақаланың екінші жартысында аталған мәселелерді қорыта келе елімізде «терроризм» індетімен күресуге өз септігін тигізетініне сене отырып, халықаралық терминді аудармай сол күйінде қалдыруды ұсынамыз.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Абдиров Н.М. Концептуальные проблемы борьбы с наркотизмом в Республике Казахстан (криминологическое и уголовно-правовое исследование): Автореф. дис. ... д.ю.н. – Алматы, 1999. – 56 с.
2. Ляхов Е.Г., Попов А.В. Терроризм: национальный, региональный и международный контроль: Монография. – Ростов-на-Дону, 1999. - 75 с.
3. Замковой В.И., Ильчиков М.З. Терроризм – глобальная проблема современности. М., 1996. - 8-51 с.
4. Журнал «Государство и право». - 1995. - № 4. – 23 с.
5. Терроризм, сепаратизм және экстремизм мен күрес туралы, Шанхай конвенциясы // Шанхай. 15.06.2001. - 58 б.
6. Авдеев Ю.И. Терроризм как социально-политическое явление // Современный терроризм: состояние и перспективы. - М., 2000. - 41-42 с.
7. Алимов К.З. Теория международных отношений и международного права, Националньный Университет Узбекистана. – Ташкент: ООО «АЛ-ФАБА-СЕРВИС», 2007 – 512 с.
8. Манацков И.В. Политический терроризм. (Региональный аспект): Автореф. дис. ... канд.филос. наук: - Ростов-на-Дону, 1998.- 29 с.
9. Абсаметов С.К. Правовая база борьбы с терроризмом // Вестник Министерства образования и науки Национальной академии наук Республики Казахстан. – Алматы, 2002. - №1. - 148 с.
10. Шпекбаев А.Ж. Проблемы взаимодействия органов внутренних дел стран Центральной Азии в борьбе с организованной преступностью и экстремизмом (терроризмом): Учебное пособие. – Алматы: ООНИиРИР Академии МВД Республики Казахстан, 2005. – 166 с.
11. http://yvision.kz/post/185608
12. http://www.egemen.kz/2010/03/31/2106/
13. http://today.kz/kz/news/kazakhstan/2011-02-12/10185

• • • • •

Мақалада автор«экстремизм» және «терроризм» ұғымдарының арақатынастарын зерттеп, түсінікті қорытындылайтын рационалды түйінін белгілеуге және терминді қолдануда қазіргі уақытта қоғамда орын алған мәселені котеруге талпынған.
Түйін сөздер: экстремизм, терроризм, айырмашылығы, ұғымы.

В статье автор старался отметить рациональное зерно, заключающееся в понимании терроризма, как крайнего выражения экстремизма, взаимосвязь данных терминов, и рассмотреть сложившуюся ситуацию в настоящее время в обществе.
Ключевые слова: экстремизм, терроризм, различие, понятие.

In the article, the author attempted to make a rational conclusion such as emphasizing the concept of terrorism as a significant expression of extremism, interrelation of mentioned concepts and consideration of the current situation in today's society.
Keywords: extremism, terrorism, distinction, concept.

Нұрлан Еламанов,
Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы Мемлекеттік басқару академиясы
Сот төрелігі институтының 2-курс магистранты
«Экстремизм» және «терроризм» ұғымдарының арақатынасы

Еламанов Нурлан,
магистрант 2-го курса Института правосудия Академии государственного управления при Президенте Республики Казахстан
Соотношение понятий «экстремизм» и «терроризм»

Elamanov Nurlan,
undergraduate of the 2nd course of Institute of justice of Academy of public administration at the President of the Republic of Kazakhstan
Ratio concept «extremism» and «terrorism»